

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาคนและสังคม ดังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงนิพนธ์ ถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ตอนหนึ่งความว่า

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคน ประโยชน์จากการเข้าเรียนหนังสือ พออ่านออก เขียนได้ และมีความรู้พิเศษในสาขาต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับว่ามีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันเป็นการเรียนรู้เพื่อทำหน้าที่เลี้ยงชีวิตตนเอง และครอบครัว เพื่อช่วยบุคคลอื่นเป็นส่วนรวมอันเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของทุกคนต่อสังคม (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2525: 26)

จากข้อความในพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีจะเห็นได้ว่าการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ เพราะบุคคลที่ได้รับการศึกษาย่อมสามารถดำรงตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์สังคม หรือประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ประเทศที่กำลังพัฒนา ถ้าหากประเทศใด ประชาชนได้รับการศึกษามีพื้นฐานการศึกษาสูง ก็จะเป็นแรงผลักดันให้ประเทศเหล่านั้น เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ตรงกันข้ามกับประเทศที่ประชาชนไม่ได้รับความสนใจจากรัฐในด้านการศึกษาคความเจริญก้าวหน้าก็จะล้าหลังประเทศอื่น ดังนั้นรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ จึงตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษา โดยพยายามปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ระบบการศึกษา ระบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยีต่าง ๆ

ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของประชาชนนั้น ต้องดำเนินการทุกระดับ การศึกษา ทั้งนี้จะต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ที่สำคัญที่สุดคือครู เพราะครู เป็นผู้มีส่วนสำคัญมาก ในการให้การศึกษาแก่เด็ก ซึ่งในโอกาสต่อไป จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นพลเมืองของประเทศ ครูเป็นผู้ให้ความรู้ประสบการณ์ ตลอดจนให้การอบรมบ่มนิสัยเยาวชนของชาติ ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ ดังที่ วิจิตร ศรีสะอ้าน (2523: 5-10) ได้กล่าวว่า "ครูคือหัวใจของการพัฒนาการศึกษาทั้งหลายทั้งมวล ถ้าครูอยู่ในสภาพด้อยพัฒนา ไซ้ร ก็อย่าหวังเลยว่า เยาวชนของชาติจะไม่พลอยด้อยพัฒนาไปด้วย"

การพัฒนาการศึกษาในทุกระดับต่างประสพปัญหาในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาในปัจจุบัน จากการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 มีใจความตอนหนึ่งว่า (หน่วยศึกษานิเทศก์ 2520: 278)

โดยที่สภาการศึกษาแห่งชาติ พิจารณาเห็นว่า แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503 และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2512 ไม่อาจสนองความต้องการอันจำเป็นของสังคมไทยในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ ให้สนองความต้องการและความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อสามารถอบรมพลเมืองให้ตระหนักและเห็นคุณค่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของพลเมืองทุกคน ให้มีความสำนึกในความเป็นไทยร่วมกันและดำรงความเป็นไทยให้มั่นคงยั่งยืนตลอดไป

จากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดียวกัน กล่าวถึงการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเอาไว้ตอนหนึ่งดังนี้

"ข้อ 32 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่ง

ให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพ เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม"

จากข้อความดังกล่าว จะเห็นได้ว่าความต้องการของรัฐในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา นั้น รัฐมุ่งส่งเสริมให้คนมีความรู้และความสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ตามความเหมาะสม ถ้าสามารถจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ จะทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป แต่ขณะนี้การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านมา มีปัญหาหลายด้าน ปัญหาสำคัญ ๆ ที่พบ ได้แก่ปัญหาจำนวนนักเรียนเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาในแต่ละปีไม่ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ได้ตั้งเป้าหมายการเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างน้อย ร้อยละ 50 ของนักเรียนที่จบประถมศึกษา แต่ตลอดแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เด็กเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาโดยเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 45 ของนักเรียนที่จบประถมศึกษา โดยเฉพาะในปีการศึกษา 2529 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผน มีนักเรียนที่จบประถมศึกษาทั้งหมดเข้าเรียนมัธยมศึกษา เพียงร้อยละ 40.56 (กองแผนงาน 2530: 1)

สาเหตุของปัญหาที่จำนวนนักเรียนไม่ได้ตามเป้าหมาย อาจประกอบด้วยสาเหตุหลาย ๆ ด้าน เช่น ผู้ปกครองไม่เห็นคุณค่าของการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา หรือผู้บริหารไม่สามารถบริหารหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จได้ เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การบริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จ ดังที่ ก่อ สวัสดิทานิชย์ (2522: 13) กล่าวว่า "ผู้บริหารเป็นทั้งผู้นำทางด้านเทคนิค วิสัยทัศน์หัวหน้าครูที่ดี ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปสู่โรงเรียนและชุมชน"

นอกจากปัญหาจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละปีไม่ได้ตามเป้าหมายแล้ว ในด้านคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอว่า เด็กที่จบการศึกษาในระดับนี้ขาดคุณภาพ ทั้งนี้จากการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของกรมวิชาการ ซึ่งได้กระทำติดต่อกันมาทุกปี ทดสอบในชั้นตัวประโยคของหลักสูตร คือ

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตการศึกษา 2 ซึ่งประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล ในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2529 ทดสอบในวิชาพลานามัย พื้นฐานวิชาอาชีพ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และภาษาไทย ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนคิดเป็นร้อยละของคะแนนเต็ม ทุกวิชาต่ำกว่าของระดับประเทศ (กรมวิชาการ 2530: 42-43)

สาเหตุสำคัญที่ส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า การดำเนินการเรียนการสอนของครูมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน แม้จะใช้หลักสูตรมานานแล้วก็ตาม จากการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรทั้ง 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกรมสามัญศึกษา พบว่าโรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สถานการณ์ปฏิบัติการสอนของครู-อาจารย์ ภายในโรงเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน (กองแผนงาน 2528: 9) คุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพการสอนเป็นสำคัญ ดังที่ นิโคไลส เบนเนตต์ (2528: 6) กล่าวไว้ว่า "ครูที่ดีสามารถสอนให้ได้ผลดี แม้ว่าหลักสูตรและระบบการบริหารจะเลวเพียงใดก็ตาม ในขณะที่ครูเลวจะสอนได้ผลเพียงเล็กน้อย แม้ว่าหลักสูตรและระบบการบริหารจะดีเลิศเพียงใดก็ตาม"

การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา หากครูยังคงใช้วิธีการเดิม คือ ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ การอธิบายและยกตัวอย่างบนกระดานดำเป็นการสอนให้นักเรียนจำ เหล่านี้เป็นต้น คงไม่สามารถทำให้หลักสูตรบรรลุผลตามที่คาดหวังได้ เพราะในหลักสูตรมัธยมศึกษาในปัจจุบัน เน้นการเรียนการสอนให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นสำคัญ ซึ่งจุดประสงค์การเรียนรู้ จะต้องวิเคราะห์มาจากจุดประสงค์ของรายวิชา จุดประสงค์ของกลุ่มวิชา และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจะต้องครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน คือ ภาควิชาความรู้ความคิด (Cognitive Domain)

ภาคการเคลื่อนไหว หรือทักษะและความชำนาญ (Psychomotor Domain) และภาคความรู้สึกรู้สึกหรือด้านเจตคติ (Affective Domain) ดังนั้นการเลือกวิธีสอนมาใช้เพื่อให้ นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละประเภท จะต้องดูความเหมาะสมและสอดคล้อง กับลักษณะของจุดประสงค์แต่ละประเภทด้วย สรุปว่าการใช้วิธีสอนแบบบรรยาย หรืออธิบาย เพียงอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกประเภทได้

การแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพดีขึ้น จาก หลักการและทฤษฎี ได้รับการยอมรับว่า สามารถแก้ปัญหาโดยการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียน เพราะการนิเทศการศึกษา มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการเรียนการสอนใน โรงเรียน ดังที่ วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกุล กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และสุวิษญา ธีระกุล ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น
2. สนับสนุนโครงการต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ และแจ้งความ เคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ครูทราบ
3. ติดตามผลการใช้หลักสูตร ช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน และการวัดผล ของโรงเรียน
4. ช่วยเหลือ ตรวจสอบตราโรงเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กระทรวง ศึกษาธิการกำหนด

(วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกุล และคณะ 2520: 3-4)

คาเตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good 1959: 539) กล่าวถึงความมุ่งหมาย ของการนิเทศการศึกษาไว้อีกแนวหนึ่งว่า

1. ช่วยเหลือให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพ
2. ช่วยพัฒนาความสามารถของครู
3. ช่วยปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา

4. ช่วยเลือกอุปกรณ์การศึกษา
5. ช่วยเลือกและปรับปรุงวิธีสอน

การปฏิบัติการนิเทศการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านมา ปกติแล้วจะกระทำ จากบุคคลจากภายนอกโรงเรียน ได้แก่ศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา ซึ่งปัจจุบันยอมรับกันว่า มีจำนวนน้อยไม่สามารถกระทำได้ทั่วถึง ทั้งนี้เพราะจำนวนโรงเรียนได้ขยายเพิ่มมากขึ้น อัตราส่วนจำนวนศึกษานิเทศก์กับครูขาดความสมดุลย์และด้านงบประมาณก็มีน้อย ประกอบกับ การนิเทศการศึกษาที่เหมาะสม ควรอยู่ในลักษณะที่นิเทศได้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของโรงเรียนให้มากที่สุด ดังนั้นจึงไม่มีวิธีใดที่เหมาะสมกว่า ผู้บริหารดำเนินการนิเทศ การศึกษาในโรงเรียนของตนเอง เพราะตามบทบาทหน้าที่แล้ว การนิเทศการศึกษาเป็น หน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และหัวหน้าหมวดวิชา กรมสามัญศึกษาจึงได้ มอบหมายให้หน่วยศึกษานิเทศก์และกองแผนงาน ร่วมกันศึกษาหาแนวทางพัฒนางานนิเทศ ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้มีลักษณะที่ชัดเจน และสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามสถานการณ์ ของแต่ละโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กองแผนงานจึงได้กำหนด โครงการพัฒนางานนิเทศ งานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้อยู่ในแผนปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2527-2529 โดยมีความคิดพื้นฐานว่า การพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นไป ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จะต้องได้รับความ ร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะผู้บริหารและครูในโรงเรียนจะต้องตระหนักถึง บทบาทและภาระหน้าที่ของตนเอง โดยร่วมกันพัฒนาวิธีการและสื่อการสอนให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้และมีพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เหล่านี้การที่จะหวังให้ศึกษานิเทศก์ ไปติดตามและแนะนำอยู่เสมอ ดังเช่นแต่ก่อนย่อมเป็นไปไม่ได้ เพราะนอกจากจะมีโรงเรียน มากขึ้นดังกล่าวแล้ว แผนการเรียนแต่ละโรงเรียนมีมากและแตกต่างกันไป การนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนการสอนก็มีมากขึ้น ประกอบ กับครู-อาจารย์ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยี และเนื้อหาสาระที่ ใช้สอน อบรม อยู่ในเกณฑ์ที่สูงมากอยู่แล้ว ดังนั้นหากผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียน ร่วมมือกันนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของตนเองอย่างมีระบบและระเบียบแบบแผน ที่มีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนทั้งยังจะช่วยบรรเทาความขาดแคลน

ทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการเรียนการสอนได้ทางหนึ่งด้วย (กองแผนงาน 2528: 10-11)

จากนโยบายของกรมสามัญศึกษาและจากบทบาทของผู้บริหารการศึกษาที่กล่าวมาแล้ว แล้ว สรุปได้ว่าผู้บริหารการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จะต้องปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียน ถ้าหากผู้บริหารไม่ริเริ่มดำเนินการแล้วการนิเทศการศึกษาจะไม่เกิดขึ้นหรือมี ก็ไม่เป็นระบบ ขาดประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนการสอน

สภาพปัจจุบันปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมด ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงาน การนิเทศการศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 เพราะการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 2 มีปัญหาด้านคุณภาพ การศึกษาต่ำ จากผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาประจำปีของกรมวิชาการ ดังกล่าวมาแล้ว ในตอนต้น ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา ในงานใดบ้าง ปฏิบัติอย่างไรและมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร สอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีทาง การนิเทศศึกษามากน้อยเพียงไร ผู้วิจัยหวังว่า ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 ใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือ โรงเรียนในโอกาสต่อไป ทางด้านผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 จะได้นำผลการวิจัยไปปรับปรุงการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ของตนให้ดีขึ้น และประโยชน์สูงสุดจากการวิจัยเรื่องนี้คือ ผลการวิจัยจะทำให้โรงเรียนได้นำไปปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ทัดเทียมหรือใกล้เคียงกับเขตการศึกษาอื่น ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2

2. การศึกษาค้นคว้าได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 ในเรื่องต่อไปนี้

2.1 งานการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้จากการสรุปแนวความคิดเรื่องงานการนิเทศการศึกษา ของนักการศึกษาหลายคน ได้ประเด็นสำคัญที่กล่าวถึงงานการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน 5 ด้าน ดังนี้ คือ

2.1.1 งานด้านหลักสูตรและการสอน

2.1.2 งานด้านพัฒนาบุคลากร

2.1.3 งานด้านสื่อการเรียนการสอน

2.1.4 งานด้านการอำนวยความสะดวกและบริการด้านอื่น

2.1.5 งานด้านการประเมินผล

2.2 ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

3. ในการวิจัยครั้งนี้จะไม่ศึกษาโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของกรมสามัญศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 ซึ่งมีหน้าที่นิเทศการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

เขตการศึกษา 2 โดยตรง เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงส่งเสริมการจัดดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

2. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 นำไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน การนิเทศการศึกษาในโรงเรียนของตนเองให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

3. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ดำเนินการวิจัยให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

คำถามที่ต้องการคำตอบในการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 ได้ปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา อย่างไร

2. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาอะไรบ้าง

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การนิเทศการศึกษา หมายถึงงานที่ผู้บริหารโรงเรียนกระทำกับครูหรือสิ่งอื่นใด ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน อันจะส่งผลให้เกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุดทางการเรียนของนักเรียน

การปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา หมายถึงการที่ผู้บริหารโรงเรียนทำให้เกิดขึ้น หรือให้การสนับสนุน หรือให้การช่วยเหลือ หรือให้ความร่วมมือ โดยผู้บริหารกระทำด้วยตนเอง หรือทำร่วมกับผู้อื่น หรือมอบหมายให้ผู้อื่นกระทำ ในงานด้านหลักสูตรและการสอน การพัฒนาบุคลากร สื่อการเรียนการสอน การอำนวยความสะดวกและบริการด้านอื่น การประเมินผล ทั้งนี้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึงผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 2

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึงโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 500 คน

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง หมายถึงโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีจำนวนนักเรียน 500 - 1499 คน

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึงโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีจำนวนนักเรียน 1500 คน ขึ้นไป

เขตการศึกษา 2 หมายถึงหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ในจังหวัด ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 มีรายละเอียดในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ประชากร การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาจากกลุ่มประชากรโดยตรงซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกคนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 ในปีการศึกษา 2531 จำนวนรวมทั้งสิ้น 182 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามประเภทแบบสำรวจรายการ (Check-list) ซึ่งมีรายละเอียดโครงสร้างในการถามดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนว่าได้ปฏิบัติอย่างไรในงานต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. งานด้านหลักสูตรและการสอน
2. งานด้านพัฒนาบุคลากร
3. งานด้านสื่อการเรียนการสอน
4. งานด้านการอำนวยความสะดวกและบริการด้านอื่น
5. งานด้านการประเมินผล

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

3. การสร้างเครื่องมือการวิจัย มีลำดับการสร้างเครื่องมือการวิจัยดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ในเรื่องงานการนิเทศการศึกษา จากเอกสารและตำราทางวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เอกสารการกำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

3.2 รวบรวมและจัดหมวดหมู่ สร้างแบบสอบถาม นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ต่อไป

3.3 นำแบบสอบถามไปใช้ในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์

4.1 นำหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปขอความร่วมมือจาก ศึกษานิเทศ เขตการศึกษา 2

4.2 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยมีหนังสือนำของศึกษานิเทศเขตการศึกษา 2 และสำเนาหนังสือคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังประชากร

4.3 รอรับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มประชากร และส่งหนังสือทวงถามไปอีกครั้งหนึ่ง หากได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอน ใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

6. การเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยจัดลำดับขั้นตอนการเสนอ โดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึงความจำเป็นและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตการวิจัย ประโยชน์การวิจัย คำนิยามศัพท์เฉพาะ วิธีดำเนินการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 กล่าวถึงสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะในส่วนสุดท้าย เป็นบรรณานุกรม และภาคผนวก